

Obyvatelé Horního Benešova jako pokusní králíci? Plánovaná zplyňovací jednotka vzbuzuje zásadní otázky

6.2.2025 - | Arnika

V rámci procesu EIA požadovala organizace Arnika po investorech již dříve doložení odborných recenzovaných studií, které by prokázaly spolehlivost technologie. Mezi devatenácti předloženými studiemi lze za recenzovanou považovat pouze jedinou. Zbytek jsou akademické práce, dokumenty státních agentur, tiskové zprávy soukromých společností apod. Většina z nich rozhodně neprošla kritickou oponenturou, a navíc se ani nevěnuje k současnému záměru zplyňování odpadu s dočišťováním syngasu plazmou, ale k záměru plazmového zplyňování komunálního odpadu, který firma Smolo coby investor předkládala původně a potom ho stáhla. Záměr je také založen na naprosto pochybných referencích - jedním z uváděných zařízení je totiž jednotka Plasco (dnes OMNI CT) v Ottawě, která zkrachovala, a druhým zařízení ve španělské Zaragoze, které zatím nestojí.

“Pokud odhlédneme od toho, že se investorem dodaná vědecká literatura týká jiné technologie, než se kterou se počítá v současném záměru, neobsahuje ani informace, o které jsme žádali již dříve v průběhu procesu EIA. Není divu - ze zkrachovalé jednotky, stejně jako z takové, která ještě ani nestojí, se tato data dostávají těžko. Nemáme tak šanci se dozvědět, co se v nich děje s látkami typu PFAS či bromovanými nebo chlorovanými dioxiny. Bez kvalitních analýz výstupů zařízení zůstává každé tvrzení investora o bezpečnosti provozu pouze nepodloženým tvrzením. Naše obavy z této technologie nejsou zažehnány, právě naopak,” okomentovala situaci Nikola Jelínek, odbornice na toxické látky z organizace Arnika.

Co říkají vědecké studie?

Z dokumentů předložených investory vyplývá, že technologie plazmového zplyňování odpadů je stále v experimentální fázi a její komerční nasazení naráží na závažné problémy. Recenzovaná studie, která je jejich součástí sice detailně popisuje technologické aspekty plazmového zplyňování, avšak nevěnuje se jeho ekonomické udržitelnosti a provozním rizikům. Přiložené akademické práce dokonce hovoří proti záměrům investorů. Jedna z nich sice analyzuje technickou proveditelnost zplyňování v komerčním měřítku, ovšem dochází k závěru, že velké projekty stavby těchto zařízení zpravidla závisí na masivních dotacích a často selhávají kvůli vysokým provozním nákladům (což se stalo i v Ottawě). Druhá akademická práce zase ukazuje, že v případě Plasco v Ottawě nebyly dostatečně posouzeny environmentální a zdravotní dopady a rozhodnutí o jeho výstavbě bylo primárně politické.

Zplyňování „za dolar“

Investoři se bohužel blíže nevěnovali například odbornému komentáři o jednotce Plasco v Ottawě, který konstatuje, že technické problémy a nerealistická očekávání investorů přispěly k tomu, že projekt nikdy nedosáhl plného komerčního provozu a v roce 2015 zkrachoval. Plasco mělo denně zpracovávat 330 tun odpadu, ale na provoz se mu nepodařilo zajistit financování, přestože firma obdržela investice ve výši 400 milionů dolarů. Poté co zkrachovala, byla nakonec prodána zpět svému zakladateli za symbolický jeden dolar. Dočteme se v ní také, že náklady na čištění syngasu (produkt zplyňování) jsou tak vysoké, že v některých případech došlo ke spalování syngasu přímo bez čištění, čímž se zařízení z hlediska emisí škodlivých látek fakticky přiblížilo klasickým spalovnám.

A podobné problémy postihly i další plazmové zplyňovací jednotky. Například projekt ve Skotsku byl uzavřen v roce 2013 kvůli překračování emisních limitů a technickým problémům, jak tento odborný text.

Horní Benešov jako testovací laboratoř

Plánovaná jednotka v Horním Benešově tedy bude experimentem postaveným na technologii, která dosud nebyla v komerčním měřítku dlouhodobě životaschopná. Její investoři se zaštiťují vědeckou literaturou, která, pokud existuje, často mluví spíše proti záměru, než aby jejich argumenty podporovala. Neexistuje žádná záruka, že zařízení bude fungovat podle očekávání, zatímco otázky na rizika spojená s vysokými provozními náklady, technickými problémy a dopady na životní prostředí zůstávají nezodpovězeny, stejně jako dotazy na data o obsahu chemických látek ve výstupech z referenčních zařízení. Zplyňovací jednotka v Horním Benešově by se proto mohla stát dalším neúspěšným experimentem, jehož náklady ponесou nejen investoři, ale především místní obyvatelé.

“Investor vyzkoušel stejný trik jako někteří jiní v případech podobných technologií a sází na to, že si nikdo neověří informace o referenčních zařízeních. Když jsme to udělali, zjistili jsme, že nás i Hornobenešovské chce, jak se říká, opít rohlíkem. Pokud ministerstvo záměr odsouhlasí, udělá z obyvatel Horního Benešova pokusné králíky,” komentoval postup firmy Smolo vedoucí programu Toxické látky a odpady spolku Arnika, RNDr. Jindřich Petrlík. Arnika bude i nadále sledovat vývoj tohoto projektu a požadovat transparentní informace o jeho dopadech na životní prostředí i lidské zdraví.

(Pro více informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče, Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript. , +420 606 727 942)

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/obyvatele-horniho-benesova-jako-pokusni-kralici-planovana-zplynovaci-jednotka-vzbuzuje-zasadni-otazky>